

Toetsbeleid Twickel College Hengelo

Versie 27 juni 2023

**Scholengroep
Carmel Hengelo**
Jouw beste plek!

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
2. Visie op toetsing en examinering	5
3. Doelen en resultaten	7
3.1 Doelen	7
3.2 Resultaten	8
4. Kwaliteitseisen en kwaliteitsborging	9
5. Uitgangspunten	11
6. Toetsprotocol	12
6.1 Kwaliteitseisen van toetsing	12
6.1.1 Validiteit en betrouwbaarheid.....	12
6.1.2 Effectiviteit	13
6.1.3 Efficiëntie	13
6.1.4 Transparantie	14
6.1.5 Aanvullende kwaliteitseisen voor toetsing	14
6.2 Rol van betrokkenen	16
6.2.1 Rol van de leerling	16
6.2.2 Rol van de secties	16
6.2.3 Rol van de vakdocent	17
6.2.4 Rol van de toetscoördinator	18
6.2.5 Rol examensecretaris	18
6.2.6 Rol van de ouders	18
6.3 Frequentie van (summatieve)toetsing	19
6.4 Richtlijnen toetsing.....	19
6.5 Afname en organisatie van toetsen.....	20
6.5.1 Algemene afspraken afname en organisatie.....	20
6.5.2 Vóór afname van de toets / het inleveren van de praktische opdracht	20
6.5.3 Tijdens de toets	21
6.6 Na de toets	21
6.7 Afwezigheid.....	22
6.7.1 Te laat komen	22
6.7.2 Te laat inleveren	22

6.8 Herkansing	23
7. Begrippenlijst.....	24
8. Bijlage 1: Surveillanteninstructie.....	25
8.1 Inleiding.....	27
8.2 Surveillance-instructie	28
8.2.1 Ophalen toetsen in M103.....	28
8.2.2 Voorbereiden lokaal	28
8.2.3 Opstarten toets.....	28
8.2.4 Tijdens de toets	29
8.2.5 Onregelmatigheden tijdens de toets	29
8.2.6 Innemen en inleveren van de toetsen.....	30
8.3 Calamiteiten	31
8.4 Standaardformulier afname toetsen	32
8.5 Procesverbaal.....	34
8.6 Dyslexie- en faciliteitenpas.....	35
9. Bijlage 2: Verschil tussen diagnostische en afrondende toets	36

1. Inleiding

De Inspectie van het Onderwijs beschrijft in het Onderzoekskader 2017 wat zij van de school verwacht met betrekking tot het volgen van de onderwijsontwikkeling van haar leerlingen in de breedste zin van het woord. Een belangrijk onderdeel hiervan is het systematisch verzamelen van informatie over de kennis en vaardigheden van leerlingen, deze informatie vergelijken met de verwachte ontwikkeling en het uitvoeren van verbetermaatregelen daar waar ontwikkeling stagneert.

Dit houdt in dat de school op elk willekeurig moment een reëel beeld heeft van hoever een leerling in zijn ontwikkeling is en weet waar eventuele bijstelling nodig is. Tevens verwacht de Inspectie dat het systeem dusdanig is ingericht dat de schoolleiding toezicht op de uitvoering kan waarborgen. Om aan deze eisen te kunnen voldoen, is het van belang om de visie en afspraken vast te leggen over hoe we dit als school willen doen.

In dit document leggen we de afspraken met betrekking tot het volgen en meten van de onderwijskundige ontwikkeling vast. Onze onderwijskundige visie vormt de basis van onze visie op toetsing en examinering. In dit document wordt deze visie uiteengezet en wordt beschreven hoe deze visie in de school wordt vormgegeven. Door de uitgangspunten helder te verwoorden, is het voor elke betrokkene duidelijk wat er van eenieder wordt verwacht.

Scholengroep Carmel Hengelo kent zes locaties met ieder zijn eigen specifieke onderwijsdoelen. De visie, doelen, kwaliteitseisen en uitgangspunten van het toetsbeleid gelden voor alle zes de locaties. In het toetsprotocol kunnen zaken verschillen. Deze verschillen zullen per locatie worden beschreven.

2. Visie op toetsing en examinering

Bij Scholengroep Carmel Hengelo staat een brede vorming van onze leerlingen centraal. Wij rusten onze leerlingen toe voor een goede start van de rest van hun leven. Wij willen onze leerlingen helpen zich te ontwikkelen tot volwassen en verantwoordelijke mensen, met een goed ontwikkeld moreel kompas, die zelfstandig hun weg vinden in de wereld en daar hun bijdragen aan leveren. Daarom richten wij ons onderwijs zo in, dat onze leerlingen in alle opzichten het maximale uit zichzelf kunnen halen: zowel voor wat betreft socialisatie, persoonsvorming als voor kwalificatie. Deze onderwijskundige visie vormt de basis van onze visie op toetsing en examinering.

Het Twickel College Hengelo heeft als motto *de school als creatieve stad*. Net als in een stad zijn er in de school verschillende gebieden: in het centrum kun je naar de bibliotheek en hoor je de muzikles, aan de overkant draait het om taal en sla je ergens een hoek om, dan sta je middenin in een scheikundepracticum. Leerlingen die zich op een schooldag in onze stad begeven, maken kennis met allerlei vakken, overal kunnen ze hun interesses ontdekken en talenten ontwikkelen. Ze maken gaandeweg hun verblijf in de stad keuzes met betrekking tot de route die ze willen bewandelen en zijn zo op weg naar het eindpunt, het diploma. Dan verlaten ze onze stad en trekken verder de wereld in.

Het werken en leren in onze stad lijkt op het werken en leren buiten de school: leerlingen ontmoeten op het Twickel College andere mensen, werken samen, denken creatief en zelfstandig, nemen verantwoordelijkheden en besluiten, en moeten met enige regelmaat blijk geven van hun kunnen en kennen.

Toetsen is in de visie van de Scholengroep Carmel Hengelo en het Twickel College Hengelo dus meer dan het genereren van cijfers. De groei van leerlingen willen we zichtbaar maken. We willen een verbinding realiseren tussen leerdoelgericht leren, toets(methoden) en formatief handelen. De leerling is samen met de docenten verantwoordelijk voor het opstellen en toepassen van leerdoelen en succescriteria om het eigen leerproces vorm te geven. Het uiteindelijke doel is om te kunnen vaststellen of de leerling aan de kwalificatie-eis van de vervolgopleiding voldoet. Het examen is hiervan het laatste toetsonderdeel.

Het beleid is erop gericht een gestroomlijnd en eenduidig toetsbeleid te voeren. Het beleid leidt tot toetsing op het juiste niveau met een goede voorspellende waarde. Ook is het beleid erop gericht om een goede balans te realiseren tussen formatieve en summatieve toetsen en om niet méér te toetsen dan noodzakelijk.

Om te meten wat leerlingen kunnen en kennen, toetsen we hun vorderingen. Een toets zien we binnen Scholengroep Carmel Hengelo als onderdeel van het leerproces. Met frequente formatieve toetsen kijken we hoe we het leerproces vorm kunnen geven. Vervolgens toetsen we ook leerprestaties om te beoordelen en daarna te beslissen hoe het vervolg van de schoolloopbaan eruit zal zien: summatief toetsen. Binnen de Scholengroep zijn al verschillende initiatieven ontstaan om dit verder te ontwikkelen.

Dit meten van leervorderingen van onze leerlingen is van zeer groot belang om de volgende redenen:

- Het geeft de leerling en docent handvatten/aanwijzingen voor het bepalen van het ontwikkelingsniveau t.a.v. kennis, vaardigheden en inzicht.

- De leerling leert zijn eigen leer- en toetsproces te controleren. Door het maken en nabespreken van een toets weet de leerling aan welke aspecten hij kan werken teneinde zich verder te ontwikkelen.
- Het geeft (tijdig) zicht op bevordering naar een volgend leerjaar en slagen van een leerling.

Het meten van de leervorderingen kan op verschillende manieren. Voorbeelden hiervan zijn een schriftelijke of een mondelinge kennistest, een schriftelijke of mondelinge vaardigheidentest of een combinatie daarvan. De toets kan worden afgenomen in de vorm van een mondelinge overhoring, een schriftelijke overhoring, een proefwerk, een examentoets, een praktische opdracht, een handelingsdeel, een profielwerkstuk, een verslag van een onderzoek of een presentatie.

Het afnemen van zowel formatieve als summatieve toetsen is niet alleen voor de beoordeling van de mate waarin de leerling de leerstof beheerst. Het is ook een moment om aan te kunnen geven welke onderdelen de leerling beter en minder goed begrepen heeft. We bereiden leerlingen voor op een toets en geven verschillende vormen van feed up, feedback en feed forward op gemaakte toetsen. De leerling reflecteert met de betrokken docent op de eigen ontwikkeling en krijgt zicht op het leerproces. Zo maken we het leren effectief en efficiënt. Het leren is niet enkel toets-*driven*, maar ook gericht op het inzicht verkrijgen in de eigen ontwikkeling. Ook maken we het zo mogelijk dat leerlingen verantwoordelijk worden voor hun eigen ontwikkeling en weten zo beter hoe ver zij hierin gevorderd zijn

Aangezien toetsen moeten aantonen in hoeverre de leerling de leerdoelen beheerst, is het van belang dat de toetsen kwalitatief in orde zijn. Dit houdt in dat de toetsen betrouwbaar en valide moeten zijn en de resultaten een duidelijk beeld moeten geven van waar de leerling staat en waar de leerling nog aandacht moet besteden met het oog op het doorlopende leerproces.

3. Doelen en resultaten

3.1 Doelen

Het toetsbeleid van Scholengroep Carmel Hengelo heeft de volgende doelstellingen:

- Het afstemmen (binnen het vakgebied) van de kwaliteit van de toets op het gebied van:
  - Inhoud, duur, beoordeling en weging
  - Determinering op niveau
- Het versterken van de interne doorlopende leerlijn (samenhang PTO-PTA)
- Het (her)inrichten van een examencommissie (AV, CT, LG, TH). Deze bestaat ten minste uit de examensecretaris en één docent (die tevens examinerator is in het schoolexamen) uit de schoolsoort waarvoor de commissie is ingesteld met inhoudelijke expertise op terrein van toetsing.
- Het aanstellen van een toetscoördinator op alle locaties (dit kan een andere persoon zijn dan de examensecretaris)
- Het opleiden van alle docenten (basiscursus toetsconstructie¹)
- Het opleiden van een toetsexpert per vakgroep (verdiepingscursus toetsconstructie²)
- Het verbeteren en borgen van de kwaliteit van de schoolexaminering

Doelen toetsbeleid Twickel College Hengelo

Het Twickel College stelt zich als doel bij alle leerlingen het plezier in leren te bevorderen, we hebben daarom aandacht en zorg voor heel de mens. Daarom hebben we een creatieve, veelzijdige stad gebouwd, waarin voor ieders interesse iets te vinden is. En waar binnen de vakken en overige programmaonderdelen aandacht is voor persoonlijke, emotionele en lichamelijke ontwikkeling. Om hier inzicht in te krijgen is ons toetsbeleid zo opgezet dat er ruimte is voor diagnose, didactiek en pedagogiek - bepalen wat de leerlingen al kan en waaraan nog gewerkt moet worden - en determinering - bepalen of een leerling over kan naar een volgend leerjaar of kan slagen voor het havo of vwo. Kortom, met toetsen kunnen we dus kijken op welke vlakken we de leerling kunnen ondersteunen en hij of zij verder moet oefenen, om zijn talenten optimaal te ontwikkelen. Daarnaast helpen toetsen om te kijken of een leerling bevorderd kan worden.

---

¹ Elementen van een basiscursus zullen zijn:

- Vertalen van eindkwalificaties naar leerdoelen en leeruitkomsten
- Vertalen van beoogde leerdoelen naar passende toetsing die valide, betrouwbaar, transparant is en van het juiste niveau
- Verantwoorden van toetsing met behulp van een toetsmatrijs
- Het kunnen analyseren en evalueren van een toets na afname

² Elementen van een verdiepingscursus zullen zijn:

- Alignement tussen visie op onderwijs en visie op toetsing
- Beoordelen van de samenhang tussen toetsbeleid, PTA, toetsen en toetstaken.
- Borging van de kwaliteit van toetsing
- Adviseren en begeleiden van collega examinatoren en constructeurs

Doelen:

1. Kaders bieden om te zorgen dat de leervorderingen van de leerlingen op de juiste wijze worden getoetst en dat de toetsen een onderdeel vormen van het leerproces. Deze kaders beschrijven o.a. de validiteit, betrouwbaarheid, efficiëntie en effectiviteit van de toetsen.
2. De leerling een actieve rol geven in zijn/haar eigen leerproces met als einddoel het behalen van een diploma op zijn/haar niveau. Deze actieve rol leert de leerling o.a. door de inzet van diagnostische toetsen, in de tienminutengesprekken en door de feedback die een leerling krijgt op de gemaakte toetsen.

In bijlage 1 van dit toetsbeleid worden de toetsen, de diagnostische toetsen en de verschillende vormen van feedback nader toegelicht.

3.2 Resultaten

Via deze doelen streven we de volgende resultaten na:

- De kwaliteit van het PTO (Programma van Toetsing en Overgang) en het PTA (Programma van Toetsing en Afsluiting) is op orde en het PTA is passend bij het afsluitende karakter van het schoolexamen.
- Het toetsprotocol wordt door alle medewerkers gevolgd. Dit protocol heeft voornamelijk betrekking op de afname en organisatie van de toetsen en examens en hoe om te gaan met fraude en onregelmatigheden.
- Er is een toetscoördinator met de volgende taken:
  - controle op hanteren van de kwaliteitscriteria
  - vaststellen van het PTO conform de richtlijnen
  - opstellen toetskalender
  - kwaliteitsbewaking toetsrooster
  - toezicht op de toepassing van de richtlijnen uit het toetsprotocol
  - het adviseren van de schoolleiding over hoe de kwaliteit van toetsing en (school)examinering versterkt kan worden. Dit heeft dus betrekking op zowel onderbouw als bovenbouw.
- Er is een examencommissie voor:
  - het bevorderen en borgen van de kwaliteit van het schoolexamen, zowel inhoudelijk als procesmatig
  - het jaarlijks opmaken van de balans over de kwaliteitsborging en hiervan (schriftelijk) verslag doen aan de schoolleiding
  - het adviseren van de schoolleiding over hoe de kwaliteit van schoolexaminering versterkt kan worden
- De taken en verantwoordelijkheden van de examencommissie zijn beschreven in het Examenreglement

4. Kwaliteitseisen en kwaliteitsborging

Vanuit de visie dat toetsen ingezet worden als afsluiting van een bepaald (deel)leerproces, is het van belang scherp te hebben welk doel je met het afnemen van de toets wilt bereiken. Tevens moet bekeken worden of de toets kwalitatief van dien aard is dat hiermee het beoogde doel ook daadwerkelijk bereikt wordt. Het stellen van kwaliteitseisen aan een toets helpt om dit te verwezenlijken.

Belangrijke kwaliteitseisen zijn:

- Validiteit: meet de toets wat hij moet meten en is de moeilijkheidsgraad in overeenstemming met het niveau van de opleiding/het programmaonderdeel?
- Betrouwbaarheid: is er geen sprake van toeval bij het bepalen van de toetsresultaten?
- Objectiviteit: de vragen (en dus ook antwoorden) zijn eenduidig (en niet multi-interpretabel).
- Effectiviteit en efficiëntie: geeft de toets de leerling en de docent inzicht in de mate van beheersing van de kennis en vaardigheden (de leerdoelen) en staat de tijd die het maken en afnemen van de toets kost hiermee in verhouding?
- Transparantie: het is voor alle betrokkenen duidelijk met welk doel er getoetst wordt, op welke wijze er getoetst wordt, op welke manier er bij de afname rekening wordt gehouden met leerlingen met een ondersteuningsbehoefte, of en welke herkansingsmogelijkheden er zijn en hoe de prestaties gescoord en genormeerd worden.

Toetsen dienen om leerlingen en docenten inzicht te geven in hoeverre de leerling de aangeboden leerdoelen beheerst. Tevens geven alle toetsen samen inzicht in hoeverre de leerling zich ontwikkelt binnen het niveau van de opleiding. Er worden verschillende soorten toetsen aangeboden:

- Summatieve toetsen (afsluitende, selecterende toetsen)
- Formatieve toetsen (diagnostische toetsen en toetsvormen voor feedup, feedback en feedforward). NB: Formatieve toetsen zijn meer en kunnen anders zijn dan alleen diagnostische schriftelijke en/of digitale toetsen. De term formatieve toets kan de suggestie wekken dat het altijd om een schriftelijke toets gaat, maar formatief werken of formatieve (toets)momenten kunnen zoveel meer zijn (bijvoorbeeld het antwoord op een vraag, een onderwijsleergesprek, een presentatie, een opdracht enzovoorts).
- Vaardigheidstoetsen (vaststellen beheersing van een praktische vaardigheid)
- Determinerende toetsen (niveautoetsen; met een goede opbouw in kennis-, inzichts- en toepassingsvragen)
- CITO-toetsen (niveautoetsen; methode-onafhankelijke toetsen)

Met het vaststellen van de kwaliteitseisen en het aanbod van toetsen is de kwaliteitsborging nog niet gerealiseerd. De toetsen worden ontwikkeld binnen de vaksectie: zij zijn de deskundigen ten aanzien van een bepaald vakgebied. Hierbij gaan we uit van het vier-ogenprincipe. Dat betekent dat bij het ontwikkelen en opstellen van de toets tenminste twee vakdocenten betrokken zijn. Ook bij het vaststellen van de norm – en het bespreken van eventuele knelpunten in het gemaakte werk en in de correctie – zijn twee vakdocenten betrokken.

Indien er meerdere docenten in een vaksectie werkzaam zijn, dan betreft het twee vakdocenten. Bij een eenpersoonssectie (of wanneer er door omstandigheden zoals langdurige ziekte slechts een

docent binnen de sectie werkzaam of beschikbaar is), vindt er overleg plaats met een bevoegde docent of toetsexpert binnen een aangrenzend vakgebied.

Om de kwaliteitsborging meer te kunnen verankeren, wil Scholengroep Carmel Hengelo toetsexperts opleiden. Dit zijn docenten die via een professionaliseringstraject gespecialiseerd worden in alles wat met toetsen en examineren te maken heeft. Zij kunnen dan adviezen geven over het toetsbeleid en het toetsprotocol. Tevens kunnen zij docenten gaan begeleiden bij het opstellen van een goede toets. Toetsexperts maken deel uit van de toets- en/of examencommissie. Met het (her)instellen van deze commissies zorgen we ervoor dat zowel de inhoudelijke als de procesmatige kwaliteit van toetsing en examinering vergroot wordt. Door deze commissies een duidelijk omschreven taak en rol te geven, kan de kwaliteit meer geborgd worden. Een neveneffect is dat al aanwezige deskundigheid over toetsing in het algemeen in de school vergroot wordt.

5. Uitgangspunten

Onder de visie op toetsing en examinering ligt een aantal algemene uitgangspunten. Deze uitgangspunten zijn de voorwaarden voor de inrichting van het toetsprotocol. Alle vaksecties dienen hier rekening mee te houden. De algemene uitgangspunten zijn:

- a) De basis is op orde. Hiermee wordt bedoeld:
- Er wordt voor de niet-examenklassen gewerkt met vanuit het Programma van Toetsing en Overgang (PTO);
  - Voor de bovenbouw wordt er tevens gewerkt met een Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA), het PTA bestaat enkel uit schoolexamens en voldoet aan de eisen van het Examenbesluit VO;
  - het vier-ogenprincipe bij het maken van een toets is leidend;
  - de cijfers hebben een voorspellende waarde in de doorlopende leerlijn van het vak;
  - de studiewijzer wordt actief ingezet;
  - de summatieve toetsen zijn opgenomen in een toetskalender per jaarlaag .
  - de beoordelingen van de toetsen staan in het leerlingvolgsysteem (Somtoday).

Naast deze algemene uitgangspunten kennen we ook een aantal kwalitatieve uitgangspunten voor het maken van een toets. Deze zijn beschreven in hoofdstuk 3. Concreet betekent dit:

- b) De toetsen worden door de vaksecties ontwikkeld. De vaksecties houden bij het maken van de toetsen rekening met de omschreven (kern)doelen, leerdoelen en eindtermen. De gekozen summatieve toetsvorm en toetsinhoud zijn in principe docentonafhankelijk in alle leerjaren.

6. Toetsprotocol

Hieronder wordt het toetsprotocol nader uitgewerkt. Naast het toetsprotocol kent de school mogelijk andere documenten waarin over toetsing wordt gesproken. Deze zijn op elkaar afgestemd. Daar waar nog sprake is van incongruentie is het examenreglement leidend.

6.1 Kwaliteitseisen van toetsing

Het bewaken van de kwaliteit van het toetsen ligt bij de vakdocenten en is onderwerp van gesprek in de sectie. De kwaliteitseisen hebben o.a. betrekking op:

- validiteit en betrouwbaarheids
- effectiviteit
- efficiëntie
- transparantie

Een toets van goede kwaliteit geeft leerling en docent informatie over de pedagogische, didactische, diagnostische en determinerende stappen die de leerling heeft gezet. We streven ernaar dat de toetsing stimulerend werkt en past in de kaders die de onderwijsinspectie stelt. In het examenjaar beogen we een gemiddeld schoolexamencijfer (verder SE-cijfer genoemd) dat maximaal een half punt afwijkt van het gemiddelde centraalexamencijfer (verder CE-cijfer genoemd).

6.1.1 Validiteit en betrouwbaarheid

Om de leervorderingen goed te kunnen meten is het van belang dat de toetsen valide zijn en dat de leerlingen zich goed (kunnen) voorbereiden. Dit vraagt dat de toetsen voorspelbaar en betrouwbaar zijn en aansluiten bij het leerproces. Valide wil zeggen dat de toets de vooraf gestelde leerdoelen (kennis en vaardigheden) toetst. De leerdoelen zijn beschreven in de studiewijzer. Betrouwbaar wil zeggen dat de toets zodanig is samengesteld dat het toetsresultaat niet afhankelijk is van toevalligheden die in een bepaalde toets zitten. Het is de mate waarin de scores consistent, nauwkeurig en reproduceerbaar zijn.

Om een toets valide en betrouwbaar te maken dient deze aan een aantal voorwaarden te voldoen:

- Als een docent een toets maakt, wordt deze voorgelegd aan minstens één van de overige docenten, het vierogenprincipe. Als dat niet mogelijk is binnen het vak, dan wordt een collega van een andere locatie gevraagd.
- Er is een relatie tussen de leerdoelen, de toetsinhoud en de toetsvorm.
- De toets dekt de leerstof.
- De formulering is eenduidig, past bij de leerstof en sluit aan bij het niveau van de leerlingen.
- De toets determineert. Een toets heeft dus vragen/opgaven van makkelijk tot moeilijk.
- De moeilijkheidsgraad van de toets is in overeenstemming met het niveau van de schoolsoort.
- De vragen zijn niet cumulatief.
- De benodigde tijd om een vraag te beantwoorden staat in relatie tot het aantal te behalen punten.

- Toetsen kennen een beoordelingsmodel en cesuur. Aan de hand hiervan wordt feedup, feedback en feedforward gegeven aan de leerlingen. Met het beoordelingsmodel zal een andere docent op een nagenoeg zelfde beoordeling van de toets uitkomen. Hierdoor wordt objectiviteit bevorderd.

6.1.2 Effectiviteit

Effectief toetsen vraagt dat de leerlingen weten wat de leerdoelen zijn die getoetst worden en wat de consequenties daarvan zijn voor de wijze van toetsen en beoordelen. Om dat te bewerkstelligen zijn kaders geformuleerd, deze zijn beschreven in het PTO, het PTA, en/of de studiewijzers.

Effectief is de toetsing naar de mate waarin het volgende wordt gerealiseerd:

- De leerling krijgt inzicht in eigen kennis en vaardigheden.
- De leerling ervaart in de vraagstelling van de toets uitdagingen t.a.v. kennis, vaardigheden en inzicht.
- De leerling leert zijn eigen leervragen te formuleren en gebruikt hiervoor feedback en reflectie.
- De docent krijgt een goed inzicht in de capaciteiten van de individuele leerling en kan op basis daarvan de leerling op maat begeleiden. (Dit impliceert onder meer dat de toets goed determineert.)
- De docent krijgt een goed inzicht in de capaciteiten van de leerling en kan op basis daarvan goede adviezen geven en beslissingen nemen betreffende bevordering. (Om dit te realiseren is het nodig dat de toets goed aansluit op het niveau dat volgens de doorlopende leerlijn van het vak op dat moment gewenst is.)
- De leerling kan de docent en ouders gefundeerd informeren over zijn/haar leerproces.
- De docent/de school kan ouders gefundeerd informeren over het leerproces van hun zoon/ dochter.
- De docent krijgt impliciete feedback op het rendement van zijn onderwijs en kan op basis daarvan zijn onderwijs bijstellen, toespitsen, differentiëren.

6.1.3 Efficiëntie

Efficiënt is de toetsing naar de mate waarin het volgende wordt gerealiseerd:

- De toets voldoet aan alle bovengenoemde eisen.
- Zo veel mogelijk leerlingen maken gelijktijdig een toets. Echter mag maatwerk niet uit het oog worden verloren.
- Toetstijd en onderwijstijd zijn in evenwicht met elkaar.
- De tijdsduur nodig voor het vervaardigen van de toets leidt is acceptabel.
- De toets is relatief snel te corrigeren.
- Toetsen worden verspreid over het jaar aangeboden.

In de praktijk betekent dit dat de secties, middels hun PTO en PTA, verantwoordelijk zijn voor de doorlopende leerlijn van hun vak. Toetsen en SE's worden in lijn en overeenkomend met de doorlopende leerlijn ontwikkeld en de docenten zijn resultaatverantwoordelijk. De leerling en de docent weten te allen tijde hoe de leerling zich ten opzichte van de doorlopende leerlijn ontwikkelt.

6.1.4 Transparantie

Het is duidelijk welke doelen de toetsing beoogt te meten, welke wijze getoetst wordt en hoe de prestaties worden beoordeeld.

- De leerlingen zijn op de hoogte van de leerdoelen die de toetsing beoogt te meten.
- De leerlingen weten voorafgaand aan de toetsing precies wat ze moeten kennen/kunnen.
- De leerlingen zijn op de hoogte van de vorm en de omvang van de toetsing en weten hoeveel tijd beschikbaar is.
- De leerlingen weten vooraf hoe er gescoord kan worden.
- De toets wordt besproken/geanalyseerd door leerlingen; hiermee krijgt de leerling feedback over inhoud en resultaat.

6.1.5 Aanvullende kwaliteitseisen voor toetsing

Naast algemene kwaliteitseisen hanteren we ook een aantal aanvullende, specifieke, kwaliteitseisen waaraan elke vorm van toetsing voldoen moet. Alle vakgroepen stellen hun toetsing op waarbij aan onderstaande eisen voldaan wordt.

Relatie leerdoelen en lesinhoud (begripsvaliditeit)

Leerdoelen en lesinhoud hebben een aantoonbaar verband met de toetsing die afgenomen wordt. De leerdoelen op de doorgaande leerlijn en de stof die tijdens de les behandeld wordt, hebben een voorspellende waarde voor wat er in een toets gevraagd wordt. Het verdient dan ook aanbeveling om de toets aan het begin van een periode / trimester te maken, zodat de docent kan sturen op de benodigde kennis en vaardigheden.

De vragen in de toets wijken niet sterk af van de behandelde en geoefende vraagstukken. Afwijkende vragen in een deel van de toets kan een bewuste keuze zijn om sterke leerlingen voldoende tot hun recht te laten komen. Het mag niet zo zijn dat een gemiddelde leerling om deze reden geen voldoende voor de toets kan halen.

Taalgebruik

Het in de toets gehanteerde taalgebruik past bij het niveau van de leerlingen. Daarnaast zijn de formuleringen eenduidig. Hiermee krijgt de toets zijn betrouwbare karakter.

Toetsmatrijs

De summatieve toetsen hebben een goede opbouw in kennis-, inzichts- en toepassingsvragen met een duidelijk verband tot de vooropgestelde doelen. Door het type vragen in een schematische weergave inzichtelijk te maken, wordt de opbouw van de toets verduidelijkt. Voor het maken van grote toetsen is een toetsmatrijs helpend.

Toetsing in de HV-klassen.

In klas 1 en 2 kent het Twickel College Hengelo een dakpanconstructie havo-atheneum. In deze klassen stromen voornamelijk leerlingen in met een havoadvies. In sommige situaties kiest een leerling met een atheneumadvies voor de dakpan HA. Leerlingen krijgen de lesstof en de toetsen op havo-niveau aangeboden.

Indien een leerling atheneumcapaciteit heeft en atheneumambitie, dan wordt in overleg met ouders

en het docententeam afgesproken deze leerling op atheneumniveau uit te dagen. Bij de overgangsvergadering wordt eventueel doorstroom naar 2A of 3A geadviseerd. Gedurende het schooljaar worden de toetsen voor leerlingen met atheneumpotentie en ambitie aangepast met het oog op de determinatie en advisering.

6.2 Rol van betrokkenen

6.2.1 Rol van de leerling

Leerlingen leren verschillende vakgebieden kennen. Ze ontdekken hun interesses en ontwikkelen hun talenten. Inherent hieraan is dat de leerling medeverantwoordelijk is voor zijn/haar eigen leerproces is. We verwachten hierin het volgende van de leerlingen:

- De leerling maakt het huiswerk en doet actief mee in de les.
- De leerling stelt zich actief op de hoogte van de toetsmomenten en de inhoud van de te toetsen stof. Wanneer een toets wordt opgegeven bij ziekte of afwezigheid van de leerling, zijn de leerling en de docent er samen verantwoordelijk voor dat de leerling informatie hierover krijgt.
- De leerling bepaalt samen met zijn mentor en zijn ouders wat de eigen leerdoelen zijn en welke vervolgstappen gewenst/noodzakelijk zijn.
- De leerling vraagt feedback van docenten en reflecteert hierop.
- De leerling geeft feedback aan docenten.

6.2.2 Rol van de secties

Een doorlopende toetslijn; PTO en PTA

Een doorlopende toetslijn is onderdeel van de doorlopende leerlijn. Elk leerjaar wordt een PTO of PTA opgesteld. Op basis hiervan worden toetsen en/of SE's gemaakt. De PTO's en PTA's bevatten ook informatie over praktische opdrachten, verslagen, werkstukken en dergelijke.

Elke sectie stelt een doorlopende toetslijn op met bovenstaande elementen erin verwerkt; welke kennis moet de leerling uit het hoofd leren? Welke kennis en vaardigheden moet hij kunnen toepassen? Wat wordt op inzichtniveau van een leerling gevraagd? Met de toetslijn kan de vakgroep steeds beter aangeven wat de voorspellende waarde het cijfer heeft voor succes in een vervolgjaar of voor het behalen van een examen. Een doorlopende toetslijn wordt vastgelegd in een PTO en in een PTA. Hierbij is naast kwalificatie ook aandacht voor socialisatie en persoonsvorming.

PTO: Programma van Toetsing en Overgang. In het PTO staan per vak alle summatieve toetsen vermeld die de leerlingen van de niet examenklassen gedurende het schooljaar zullen maken. Ook wordt de weging van elk individuele cijfer aangegeven.

PTA: Programma van Toetsing en Afsluiting. In het PTA staat onder andere per vak wanneer een toets plaatsvindt, welke onderdelen in het schoolexamen (SE) getoetst worden en hoe zwaar het eventueel behaalde cijfer meetelt voor het eindcijfer schoolexamen.

Aansluiting onderbouw – bovenbouw

De vakgroep zorgt voor een soepele aansluiting van de toetsing in de onderbouw naar de toetsing in de bovenbouw. Dit geldt voor zowel de manier van toetsing, de omvang van toetsing als voor de inhoud.

Toetsanalyse

Elke sectie waakt over de kwaliteit van de toetsing. Dat houdt in dat docenten die dezelfde toets afnemen of eenzelfde opdracht voor een cijfer geven, het werk met elkaar analyseren en evalueren. Dit vindt zo spoedig mogelijk na afname plaats en kan eventueel ertoe leiden dat een toets of opdracht veranderd wordt. Hiermee wordt structureel aan kwaliteitsverbetering gewerkt. Voor het analyseren van de opbrengsten van een toets kan gebruik worden gemaakt van een toetsmatrijs. De toetsing is van goede kwaliteit als:

- er sprake is van congruentie tussen de inhoud van de lessen en de inhoud van de toetsing;
- spreiding van de cijfers acceptabel is.

In de secties analyseren de docenten de gemiddelde rapportcijfers voor hun vak. Het gemiddelde periodecijfer mag niet teveel afwijken van het gemiddelde CE-cijfer van het betreffende vak. Dit vindt 3 maal per jaar plaats. Docenten maken een analyse op drie gebieden: leerstof, leerlingen en didactiek. Na de analyse worden verbeteracties voor de komende periode bepaald. Dit geheel wordt besproken met betreffende teamleider.³

Het opzetten en in stand houden van een intensieve samenwerking binnen secties ligt bij individuele docenten. De leden van een sectie zijn verantwoordelijk voor de verdeling van de bovengenoemde werkzaamheden binnen de sectie en voor de bewaking van de voortgang daarvan. De sectiegenoten zorgen ervoor dat iedereen zich houdt aan de gemaakte afspraken over het formuleren van de leerdoelen, gelijkwaardige toetsing van identieke klassen, de hoeveelheid toetsen, over het gebruik van de studiewijzers, over antwoordmodellen en cesuur.

6.2.3 Rol van de vakdocent

De vakdocent heeft waar het gaat om toetsen de volgende taken:

- De vakdocent formuleert duidelijk leerdoelen en geeft aan wat er hoe er getoetst gaat worden. Het streven is het aantal summatieve toetsen te verminderen ten gunste van formatief werken.
- Een toets wordt minimaal vijf werkdagen van tevoren opgegeven/in SOM genoteerd.
- Hij/zij geeft tijdig en in goed overleg toetsen en SE's op, passend binnen PTO en het PTA. Somtoday is leidend.
- Buiten de toetsweken worden niet meer dan twee toetsen per klas per dag gegeven waarvan maximaal één leertoets, met een maximum van 4 per week. Onder leertoetsen verstaan we proefwerken van minimaal één lesuur. **SO's beslaan een deel van de les en gaan over een beperktere hoeveelheid leerstof dan een proefwerk.**
- Er mogen maximaal twee SO's per dag per klas gegeven worden. Naast een leertoets mag maximaal één SO op een dag worden ingepland, met een maximum van 4 SO's per week.
- Bij opgave van de toets geeft de vakdocent duidelijk aan welke hulpmiddelen de leerlingen mogen gebruiken voor een toets.
- De vakdocent geeft feedback op toetsresultaten en leerproces.
- De vakdocent maakt SE's en toetsen aan de hand van de studiewijzer.

---

³ Zie ook §2.7 van het kwaliteitsbeleidsplan. De huidige status is dat de beleidsmedewerker kwaliteitszorg deze analyses uitvoert. Wanneer de secties scholing hebben gehad betreft Cum Laude, zullen zij deze analyses zelf gaan uitvoeren.

- Gezamenlijk met de vakcollega stelt de vakdocent voorafgaand aan de toets een antwoordmodel en cesuur vast en, indien nodig geacht, wordt in gezamenlijk overleg de normering bijgesteld.
- De vakdocent levert SE's tijdig en correct aan bij het toetsbureau. Toetsen voor de toetsweek worden minimaal drie werkdagen voor de toets aangeleverd in een envelop met volledig ingevuld toetsformulier.
- Binnen tien werkdagen heeft de vakdocent SE's en toetsen gecorrigeerd en de resultaten in SOM gezet, binnen vijftien werkdagen is de toets in de les nabesproken.

Bij grote toetsen kan de nakijktermijn 15 werkdagen bedragen en de nabesprekingstermijn 20 werkdagen. Als er nog leerlingen zijn die moeten inhalen kan de nabespreking worden uitgesteld.

- Binnen vijftien werkdagen heeft de vakdocent po's nagekeken, resultaten in SOM verwerkt en de opdracht nabesproken. *Elke sectie beschikt over een data-analist die de resultaten monitort en deze voorlegt aan de sectie en schoolleiding in de jaarlijkse sectiegesprekken.

* in uitzonderlijke gevallen kan in overleg met de toetscoördinator kan van de termijn worden afgeweken

Indien het gemiddelde cijfer van een klas voor een toets minder is dan een 5,0 en/of het percentage onvoldoendes hoger is dan 50% maakt de docent een analyse van de situatie en bespreekt dit binnen de sectie, eventueel in samenwerking met de data-analist van de sectie.

Voor PTO: De analyse, met eventuele oplossing, wordt gedeeld met de toetscoördinator.

Voor PTA: De analyse, met eventuele oplossing, wordt gedeeld met de examencommissie.

6.2.4 Rol van de toetscoördinator

De toetscoördinator ziet erop toe dat de aangeleverde PTO's voldoen aan de gestelde voorwaarden. Daarnaast is hij/zij verantwoordelijk voor het (laten) opstellen van een digitaal toetsoverzicht per periode, waarin de toetsen per week worden opgenomen. De aangeleverde toetsplannen vormen hiervoor de basis. Bij knelpunten wordt overlegd met de verantwoordelijke docent binnen de sectie.

6.2.5 Rol examensecretaris

De examensecretaris is verantwoordelijk voor de werkzaamheden van het examensecretariaat. De examensecretaris weet alles over de organisatie van het schoolexamen en het centraal examen. Hij zorgt ervoor, dat alles volgens de wet verloopt. Voor formele vragen kun je bij hem terecht. Neem ook contact met hem op als je niet volgens de regels hebt gehandeld.

6.2.6 Rol van de ouders

Wij gaan uit van de kracht van de driehoek ouders-leerling-school. Vanuit die samenwerking zien wij de volgende rol voor ouders:

- Ouders bepalen samen met mentor en leerling tijdens het driehoeksgesprek wat de leerdoelen van de leerling zijn en welke vervolgstappen gewenst/noodzakelijk zijn.
- Ouders vragen de leerling welke feedback hij/zij heeft ontvangen.

- Ouders ondersteunen waar nodig de leerling bij het stellen van vragen en geven van feedback aan een docent.
- Ouders melden hun minderjarige zoon/dochter voor aanvang van de toets af als daar gegronde redenen voor zijn.

6.3 Frequentie van (summatieve)toetsing

Elk leerjaar kent vanaf schooljaar 22-23 vier periodes. Elke periode wordt afgesloten met een toets-/activiteitenweek. In klas 1 is de eerste toetsweek beperkter qua aantal toetsen en aantal toetsdagen.

In elke periode worden meerdere toetsen (kan in verschillende vormen) afgenomen om een goed beeld te krijgen van de beheersing van de stof. Het is niet eenvoudig vast te stellen wat de optimale hoeveelheid toetsen is. Dit is afhankelijk van het vak, de stof, de aard van de toetsen en bovendien verschillend voor verschillende leerlingen. Het aantal toetsen moet in overeenstemming zijn met het doel. Veelvuldig toetsen staat haaks op de visie van Scholengroep Carmel Hengelo. Wij vinden kwaliteit van toetsen belangrijker dan kwantiteit. Daarom zijn er afspraken gemaakt over het maximale aantal toetsen per vak en per periode. Het aantal toetsmomenten is opgenomen in de PTO's en PTA's.

- Uitgangspunt is per sectie één toets in de toetsweek.
- Er worden geen klassikale leertoetsen in de week voor of na de toetsweek afgenomen (lees- en luistertoetsen, practica en inleveropdrachten zijn wel toegestaan)
- Alle toetsen in de toetsweek worden *summatief beoordeeld*.
- Een SO beslaat een deel van de les, een toets minimaal een hele les.
- Per leerjaar zijn er maximaal acht toetsmomenten per vakgebied, per leerjaar. Dat is per periode één toets in de toetsweek en één SO/toets daarbuiten.
- Tijdens deze toetsmomenten kunnen alle toetsen (PW, SO, PO) worden afgenomen.
- Indien er problemen zijn met het maximumaantal toetsen kan daar in overleg met de toetscoördinator (PTO) of de examencommissie (PTA-toetsen) van worden afgeweken.
- Bepalingen m.b.t. inhaaltoetsen en inleveren PO's: zie algemeen PTA voor de bovenbouw.

6.4 Richtlijnen toetsing

De opbouw van de toets staat in dienst van de begrijpbaarheid ervan door de leerlingen. De standaard lay-out is gebaseerd op de geldende regels voor het eindexamen. Voor alle leerlingen geldt:

- Formaat: A4
- Lettertype: Arial
- Lettergrootte: 12 pt
- Bovenaan staan vermeld:
  - o te toetsen lesstof
  - o de versie van de toets
  - o maximale tijd,
  - o te behalen punten
  - o aantal vragen
- Witruimte (1 regel) tussen verschillende onderdelen van een vraag en tussen vragen

Toetscijfers moeten een objectieve weergave zijn van de door een leerling geleverde prestatie. Voor leerlingen moet het inzichtelijk zijn hoe hun toetsen zijn beoordeeld en op welke wijze hun cijfer tot stand is gekomen. Dit doen we door middel van de volgende richtlijnen:

- In schriftelijke toetsen wordt per vraag/onderdeel uitgesplitst hoeveel punten er te behalen zijn en wat de normering is. Ook is bekend wat de weging van de toets is binnen het rapport/eindcijfer/schoolexamen.
- Bij mondelinge of praktische toetsen en presentaties is van tevoren bekend welke criteria bij de beoordeling worden betrokken en hoeveel punten hiervoor te behalen zijn. De vaksectie maakt gebruik van een uniform beoordelingsformulier. De weging van de toets binnen het rapport/eindcijfer/schoolexamen is bekend.
- Toetsen zijn altijd 45, 60, 90 of 135 minuten. Voor mondelingen en PO's gelden uitzonderingen.

6.5 Afname en organisatie van toetsen

6.5.1 Algemene afspraken afname en organisatie

- In parallelklassen wordt uniform getoetst, gecorrigeerd en genormeerd. Als er omstandigheden zijn waardoor van één of meerdere van deze punten wordt afgeweken, vindt altijd overleg binnen de vakgroep en met de toetscoördinator/examencommissie.
- Door middel van de studiewijzer die voor de start van een nieuwe periode als "jaarbijlage" onder het kopje "studiewijzer" in Somtoday (Docent) wordt geüpload, krijgt iedere leerling voor elk vak in het begin van elke periode een duidelijk inzicht in de lesstof die aangeboden wordt en de manier waarop deze getoetst wordt.
- In het PTO wordt het aantal toetsen en het gewicht van deze toetsen gespecificeerd. Weging maximaal 4. In het PTA staat het gewicht in een percentage weergegeven.
- Buiten de toetsweken worden niet meer dan twee toetsen per dag per klas gegeven waarvan maximaal één leertoets, met een maximum van 4 per week. Onder toetsen verstaan we toetsen van minimaal één lesuur. SO's beslaan een deel van de les en gaan over een beperktere hoeveelheid leerstof dan een proefwerk.
- Er mogen maximaal twee SO's per dag per klas gegeven worden. Naast een leertoets mag maximaal één SO op een dag worden ingepland, met een maximum van 4 SO's per week.
- De toetsen moeten minimaal vijf werkdagen week van tevoren opgegeven worden (en vermeld in Somtoday). Bij opgave van een toets is er sprake van een heldere en gedetailleerde stofomschrijving.
- Als een docent ziek is, maakt hij een nieuwe afspraak zodat de toets zo spoedig mogelijk gehouden kan worden. Tijdens de toetsweek gaan de toetsen altijd door.

6.5.2 Vóór afname van de toets / het inleveren van de praktische opdracht

- Voor een toets is alle te leren lesstof vóór de toetsdatum in de les behandeld.
- De docent geeft duidelijk aan wat de leerling moet leren (kennen en kunnen). Ook bespreekt de docent hoe er geleerd kan/moet worden. Zo mogelijk wordt dit in Somtoday gezet.
- Een cumulatieve toets of overhoring, kan pas worden afgenomen als de vorige toets of overhoring nabesproken is en de cijfers bekend zijn.

- Indien een praktische opdracht meetelt voor een rapportcijfer, dient de docent van tevoren bekend te maken aan welke normen deze moet voldoen. De criteria worden of schriftelijk aangeleverd of staan op Somtoday. Ook geeft de docent aan wanneer de praktische opdracht gereed moet zijn en welke sancties er staan op het te laat inleveren ervan.
- De docent zorgt ervoor dat alle benodigde materialen voor de toets aanwezig zijn op het moment van afname. Dat geldt voor opgaven, toetspapier en andere benodigdheden.

6.5.3 Tijdens de toets

- Alle gangbare schoolregels zijn tijdens de toets van kracht.
- Tijdens een toets mogen leerlingen niet overleggen noch praten.
- Tijdens de toets is afkijken niet toegestaan. Er mogen geen aantekeningen in een Binas-boek, een rekenmachine of een woordenboek staan. Indien een leerling afkijkt of op andere wijze fraude pleegt, wordt er een aantekening op de toets of het proces-verbaal genoteerd (In de regel wordt er een 1,0 toegekend). Voor het PTO geldt: De docent meldt dit bij de toetscoördinator en in overleg wordt een stafmaat bepaald. De mentor neemt contact op met de ouders. Voor PTA-toetsen geldt het examenreglement.
- Vragen over de lesstof mogen niet meer gesteld worden tijdens een toets.
- Van leerlingen wordt verwacht dat zij zelf schrijfgerei, een Binas, rekenmachine, en/of woordenboek en andere benodigdheden bij zich hebben, tenzij anders is afgesproken. Spullen delen is tijdens een toets niet toegestaan.
- Leerlingen doen hun uiterste best leesbaar en overzichtelijk te schrijven en bovendien hun antwoorden goed te formuleren.
- Leerlingen met recht op verlenging van tijd, bezitten een speciale pas. Bij het centraal- en schooleindexamen is de maximale verlenging 30 minuten. Bij een toets van één lesuur is de maximale verlenging 10 minuten.
- Buiten de toetsweek om: indien een leerling klaar is met de toets en die ingeleverd heeft, verlaat hij niet het lokaal, maar gaat lezen of doet ander schoolwerk. De leerling is daarbij stil zodat zijn klasgenoten de toets rustig kunnen afmaken.
- Indien er zich onvoorziene omstandigheden voordoen in een toetsituatie die leiden tot benadelende factoren zoals geluidsoverlast of tijdgebrek, dan kan daar bij de beoordeling van deze toets rekening mee gehouden worden. De docent bespreekt dit in de sectie en meldt dit ook aan de desbetreffende teamleider.

N.B.: In de bovenbouw is de toetsing, beoordeling en regelgeving geregeld in het PTA en het Examenreglement.

6.6 Na de toets

De docent beoordeelt een afgenomen toets binnen de daarvoor gestelde termijn, tenzij er zich bijzondere omstandigheden voordoen; dit ter beoordeling van de toetscoördinator. Direct na het nakijken of direct na de bekendmaking in de les, noteert de docent de cijfers in Somtoday. Dit is erg noodzakelijk omdat de leerling, ouders en de mentoren de vorderingen moeten kunnen monitoren. Eenmaal ingevoerde cijfers kunnen om legitieme redenen alsnog wijzigen.

Eén van de uitgangspunten van ons toetsbeleid is het leren van leerlingen. Een gemaakte toets wordt daarom altijd nabesproken in de les. Het doel van nabespreken is het geven van feedback en feedforward. Om het leerproces te bevorderen kan de docent de leerling sturen in het maken van de

koppeling tussen hoe er geleerd is voor de toets en de fouten die in de toets gemaakt zijn. Zowel het zien van negatieve als positieve verbanden kan het leerproces bevorderen. Het zinvol nabespreken van een toets kan op diverse manieren; de docent bepaalt welke manier voor zijn vak voor die specifieke toets het meest zinvol is.

Een leerling heeft de mogelijkheid tot inzage in zijn of haar toets. Als het niet mogelijk is de toets terug te geven (denk aan computertoetsen, mondelinge toetsen, groepsopdrachten, praktische toetsen) wordt tenminste een beoordelingsformulier (schriftelijke feedback) met het behaalde cijfer teruggegeven. Voor examenwerk geldt wel dat het werk altijd op school bewaard moet blijven.

Wie het niet eens is met de algemene beoordeling van een toets tekent eerst bezwaar aan bij de docent. Is de reactie niet bevredigend dan kan de beoordeling aan de teamleider worden voorgelegd.

Als een klas als geheel een klacht heeft over de afgenomen toets dan gaan de leerlingen in eerste instantie in gesprek met de verantwoordelijke docent. Als dat voor de leerlingen niet tot een wenselijke oplossing leidt kunnen ze dit aangeven bij de mentor die daarna met de vakdocent in gesprek gaat. Mocht dit eveneens niet tot een aanvaardbare oplossing van de klacht leiden dan kan een klas de klacht bij verantwoordelijk teamleider neerleggen. Deze neemt een uiteindelijke beslissing na zowel de klas als de docent gehoord te hebben.

6.7 Afwezigheid

6.7.1 Te laat komen

Wanneer een leerling meer dan vijf minuten te laat arriveert voor een schoolexamen moet hij zich melden bij het examensecretariaat. Indien de leerling nog wordt toegelaten tot de toets gaat deze tijd ten koste van de toetstijd.

Wanneer een leerling te laat is bij een centraal examen moet hij zich melden bij het examensecretariaat. Tot een half uur te laat kan de leerling nog meedoen met het examen, maar komt er geen extra tijd aan het einde erbij.

Wanneer een leerling meer dan vijf minuten te laat arriveert voor een reguliere toets moet hij zich melden bij zijn docent/surveillant. Indien de leerling nog wordt toegelaten tot de toets gaat deze tijd ten koste van de toetstijd.

6.7.2 Te laat inleveren

Indien een leerling een opdracht (schriftelijke opdracht of presentatie) niet op het aangegeven tijdstip inlevert/maakt, zonder geldige reden, dan meldt de docent dit bij de toetscoördinator/de examencommissie én bij de mentor. Bij een gemiste opdracht krijgt de leerling dan vijf extra werkdagen de tijd om de opdracht in te leveren en het cijfer wordt met 2 punten verlaagd. Bij een gemiste presentatie maakt de leerling binnen 5 dagen een nieuwe afspraak met de docent voor nieuw presentatiemoment. De docent noteert in Somtoday een * tot het werk/presentatie beoordeeld is. Indien deze tweede deadline zonder geldige reden wederom niet gehaald wordt, dan wordt een maatregel opgelegd door de docent (in de regel wordt er 1,0 ingevoerd)

Voor leerlingen in de (voor-) examenklassen en voor opdrachten die gelden als SE-cijferexamenklassen gelden afspraken zoals die vermeld staan in het Examenreglement.

6.7.3 Afwezigheid

De leerling kan zich, enkel bij gegronde redenen, afmelden voor aanvang van de toets. Een leerling die afwezig is, is door een ouder/verzorger voorafgaand aan de toets of het inlevermoment van een praktische opdracht, afwezig gemeld zoals dat gebruikelijk is bij afwezigheid wegens ziekte of andere redenen. Bij PTA-toetsen gelden de afspraken zoals die vermeld staan in het examenreglement.

Als een leerling een voortgangstoets om gegronde redenen niet heeft kunnen maken, heeft de leerling het recht de toets in te halen. In principe wordt de toets op het eerstvolgend inhaalmoment alsnog gemaakt tenzij daar met de docent afwijkende afspraken over zijn gemaakt. De gemiste toets wordt in Somtoday door de docent voorlopig gemarkeerd met een *.

Als een leerling een voortgangstoets mist om ongegronde redenen, dan legt de docent een maatregel op (in de regel wordt er 1,0 ingevoerd)

Leerlingen die een PTA-toets missen, moeten deze toets inhalen op het vastgestelde inhaalmoment (zie examenreglement). De gemiste toets wordt in Somtoday door de docent gemarkeerd met een *. Is de leerling bij deze inhaalbaarheid afwezig, dan meldt de docent dit bij de examencommissie. Uiteindelijk legt de schoolleiding een maatregel op.

Algemeen: Bij onregelmatigheden waarin dit toetsbeleid niet voorziet beslist de schoolleiding.

6.8 Herkansing

Als docenten vinden dat er zwaarwegende redenen zijn om een leerling, op een willekeurig moment in het jaar, een PTO-toets te laten herkansen, dan is dat mogelijk en wordt dit voorgelegd aan de toetscoördinator.

Voor de bovenbouw zijn de richtlijnen voor herkansingen beschreven in het Examenreglement. In het PTA is per vak aangegeven welke toets voor herkansing in aanmerking komt.

7. Begrippenlijst

Eindtermen	Eindoelen voor het onderwijs in de bovenbouw zoals gesteld door de overheid
Examencommissie	Commissie die zorgt voor de bevordering en bewaking van de kwaliteit van de (school)examinering
Kerdoelen	Eindoelen voor het onderwijs in de onderbouw zoals gesteld door de overheid
PTO	Programma Toetsing en Overgang
PTA	Programma van Toetsing en Afsluiting
RTTI	Toets met diverse soorten vragen: reproductie, toepassingsgericht niveau 1, toepassingsgericht niveau 2 en inzicht.
Studiewijzer	Overzicht van welke leerstof er aangeboden wordt en geleerd moet worden voor een bepaald vak in een bepaalde periode
Toetscoördinator	Coördinator die toezicht houdt op opstellen van de toetskalender, vaststellen van het PTO, planning en organisatie van de toetsweken en toepassing van het toetsprotocol
Toetsexpert	Docent met specifieke kennis over het maken van kwalitatief goede toetsen
Toetskalender	Overzicht van de summatieve en vaardigheidstoetsen per vak per periode
Toetsprotocol	Document met afspraken rond het opgeven en afnemen van toetsen
Vaksectie	Team van docenten van een bepaald vak

8. Bijlage 1: Surveillanteninstructie

HET TWICKEL COLLEGE

SURVEILLANTENINSTRUCTIE 2023/2024

Versie 1

Inhoud

8.1 Inleiding	27
8.2 Surveillance-instructie.....	28
8.2.1 Ophalen toetsen in M103.....	28
8.2.2 Voorbereiden lokaal.....	28
8.2.3 Opstarten toets	28
8.2.4 Tijdens de toets	29
8.2.5 Onregelmatigheden tijdens de toets.....	29
8.2.6 Innemen en inleveren van de toetsen.....	30
8.3 Calamiteiten	31
8.4 Standaardformulier afname toetsen	32
8.5 Procesverbaal	34
8.6 Dyslexie en faciliteitenpas.....	35

8.1 Inleiding

Collega's,

Er bestaat behoefte aan een duidelijke instructie voor het afnemen van toetsen in de onderbouw en de bovenbouw naar het voorbeeld van de SE-toetsen in de examenklassen.

Een instructie welke bindend is voor de surveillant en waarbij richting de leerlingen geen misverstand bestaat wat wel dan niet geoorloofd is.

Bij geconstateerde onregelmatigheden kunnen dan ook dezelfde sancties worden opgelegd.

Dit betekent dat de onderhavige instructie aan alle geledingen van de school bekend gemaakt moet worden via de mentoren, het portal, DMR en ouder(s)/verzorger(s).

Schoolleiding Het Twickel College

8.2 Surveillance-instructie

8.2.1 Ophalen toetsen in M103

Dit is altijd 15 minuten voor aanvang van de toets. In M103 vindt je toetsmappen op de tafel op volgorde van tijdstip. Indien in M103 ook een laptop bij de map ligt, dan is het de bedoeling dat deze ook meegenomen wordt. De toetsen voor de eindexamenleerlingen worden door het examensecretariaat meegenomen.

Als je reserve staat, moet je je 10 minuten voor aanvang in M103 melden. Er wordt dan door Ester en/of Conny bekeken of je ingezet moet worden.

Bij elke toetsmap zit een **standaardformulier afname toetsen. Lees de bijzonderheden en controleer of alle benodigdheden in of bij de toets zitten.** In alle gevallen moeten presentielijst, proces-verbaal, toetsen en antwoordpapier aanwezig zijn. Bij toetsen in de examenklassen is geen antwoordpapier aanwezig.

8.2.2 Voorbereiden lokaal

Zorg dat je op tijd aanwezig bent bij het lokaal waar de toets wordt gehouden.

Dat is altijd een paar minuten voor aanvang van de toets. Het kan zo zijn dat er voor de toets een les is in het betreffende lokaal. Ga na de les het lokaal binnen en laat leerlingen pas toe als u het lokaal heeft geïnspecteerd. Op deze manier is het mogelijk om zaken op te ruimen zonder leerlingen in de buurt. Zorg er altijd voor dat het lokaal in de juiste toetsopstelling staat. (De tafels staan ten minste een halve meter uit elkaar).

Leerlingen met jassen, tassen, boeken, schriften, telefoons, laptops, geluidsapparatuur en andere digitale communicatiemiddelen worden niet toegelaten. Alleen benodigdheden voor de toets zijn toegestaan in het lokaal.

8.2.3 Opstarten toets

Leg voor het uitdelen van de toetsen alle zaken uit die van belang zijn. Ze moeten op het standaardformulier afname toetsen zijn vermeld.

- Leerlingen met een faciliteitenpas leggen deze duidelijk zichtbaar op hun tafel. (Op deze passen is aangegeven waar deze leerlingen recht op hebben, bijvoorbeeld de mogelijkheid om tijdens de toets naar het toilet te gaan, of evt. extra tijd!)
- De surveillant geeft duidelijke aan wat vertrekmomenten voor leerlingen zijn. Vertrekmomenten voor de leerlingen staan op het standaardformulier afname toetsen. De leerlingen die dan nog niet klaar zijn blijven zitten tot het einde van de toets.
- **Mobiele telefoons** (of andere multimediale apparaten) zijn onder **geen enkele voorwaarde** toegestaan; **Vraag daarom voor de aanvang van de toets of er nog mobiele telefoons in de ruimte aanwezig zijn!** Indien dit het geval is, laat de leerling de telefoon wegbrengen naar de kluis.

Leerlingen krijgen altijd zuivere toetstijd. De toetstijd begint te lopen op het moment dat aan alle leerlingen de toetsen zijn uitgereikt.

8.2.4 Tijdens de toets

De surveillant controleert de absentielijst. De surveillant loopt aan het begin van de toets langs de tafels en vinkt de aanwezige leerlingen op de absentielijst af. Geeft met een **A** achter de naam van de leerling duidelijk aan wie afwezig zijn.

Tijdens de toets mogen leerlingen niet naar het toilet. Willen leerlingen toch naar het toilet, dan betekent dit **einde toets**. Ook het verlaten van het lokaal om andere redenen betekent **einde toets**.

De leerlingen uit de examenklassen mogen wel (onder begeleiding) het lokaal verlaten en gebruik maken van het toilet. Bij de examenklassen zijn gangsurveillanten die dit toiletbezoek verder kunnen begeleiden.

Zorg dat er actief wordt gesurveilleerd. Doe dit wel op een dusdanige manier die niet storend voor leerlingen is. Tijdens het surveilleren is het **niet** toegestaan bezig te zijn met activiteiten en/of werkzaamheden die niet direct betrekking hebben op het werk als surveillant.

Na aanvang van de toets mogen laatkomers het eerste kwartier de ruimte betreden en deelnemen aan de toets. Leerlingen die te laat binnenkomen storen medeleerlingen zo min mogelijk. De surveillant geeft aan waar ze moeten zitten. Laatkomers krijgen **geen** extra tijd voor de minuten die zij hebben gemist door te laat te komen (tenzij dit door de teamleider wordt aangegeven). **Voor de examenleerlingen betreft dit de eerste 30 minuten.** Leerlingen die te laat komen worden na de gestelde tijd niet meer toegelaten.

Maak een kwartier voor afloop van de toets kenbaar aan de leerlingen dat ze nog 15 minuten tijd hebben.

8.2.5 Onregelmatigheden tijdens de toets

Onder een onregelmatigheid wordt verstaan:

1. Een onvoorziene gebeurtenis (bijvoorbeeld het onwel worden van een leerling, het uitvallen van de stroom of het aanslaan van het brandalarm)
2. Elk handelen van een leerling dat in strijd is met de regels zoals beschreven in deze instructie.

In geval van een onvoorziene gebeurtenis wordt de volgende procedure gehanteerd:

- Stel de leerlingen op de hoogte van het feit dat je melding maakt van hetgeen is voorgevallen
- Noteer het voorval zo kort en bondig mogelijk op het proces-verbaal
- Geef indien gewenst toelichting aan de docent, op hetgeen je hebt genoteerd.

In geval van handelen van een leerling in strijd met de regels wordt de volgende procedure gehanteerd:

- Stel de leerling op de hoogte van wat u heeft geconstateerd (stoor hierbij de andere leerlingen zo min mogelijk);

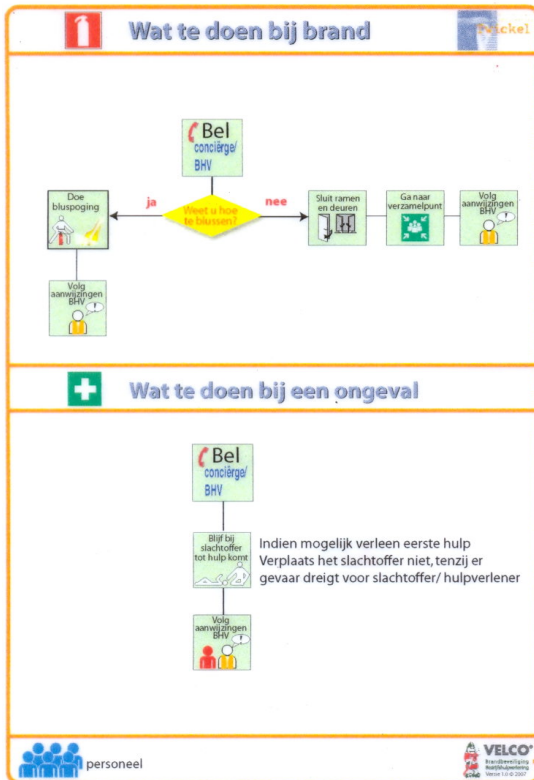
- Noteer de naam van de leerling en de geconstateerde onregelmatigheid op het proces-verbaal;
- Neem, als er sprake is van spiekbriefjes, het materiaal in en lever dit in bij het proces-verbaal;
- Ga niet in discussie. De leerling mag de toets afmaken en hoeft het lokaal niet te verlaten;
- Geef indien gewenst een toelichting aan de verantwoordelijke docent op wat in het proces verbaal is genoteerd.
- Ga in alle gevallen discreet om met ieder voorval en de daaruit voorkomende meldingen.

8.2.6 Innemen en inleveren van de toetsen

Houd voor een goede afhandeling van de procedure altijd deze volgorde aan!

- Neem alles in: uitwerkingen, originele opgaven, kladpapier enz. **De leerling overhandigt altijd persoonlijk het werk en eventuele bijlagen aan de surveillant.**
- Controleer of overal de naam van de leerling op staat.
- Controleer aan de hand van de presentielijst of u het materiaal van alle aanwezige leerlingen terug hebt gekregen.
- Op het moment dat u er zeker van bent dat u al het materiaal terug hebt gekregen mogen de leerlingen het toetslokaal verlaten.
- Stop het materiaal in volgorde in de envelop: bovenop het voorblad en het proces-verbaal, daaronder de uitwerkingen van de leerlingen in de volgorde van de presentielijst, daaronder het overige materiaal.
- Lever de envelop in bij de repropuimte in de daarvoor bestemde kast.
- De afgevinkte leerlingenlijst mag in het bakje gelegd worden dat in de repropuimte staat.
- Eventuele laptops waar gebruik van gemaakt is mogen weer in M103 ingeleverd worden.
- Indien de leerling zijn uitwerkingen op een USB-stick gemaakt heeft, dan moet de surveillant deze uitprinten en in de toetsmap bij het overige werk voegen. De USB-stick moet daarna, **leeg**, bij het **planbureau** ingeleverd worden.

8.3 Calamiteiten

8.4 Standaardformulier afname toetsen

STANDAARDFORMULIER AFNAME TOETSEN					☐ SE-TOETS CODE..... ☐ VOORTGANGSTOETS
☐ TH1HA..... ☐ TH1A...	☐ TH2HA... ☐ TH2A...	☐ TH3H... ☐ TH3A	☐ TH4H... ☐ TH4A...	☐ TH5H ☐ TH5A	☐ TH6A...
VAK:		VAKDOCENT:		AANGELEVERD DOOR:	
TOEGESTANE HULPMIDDELEN: <ul style="list-style-type: none"> ○ Grafische rekenmachine ○ Rekenmachine ○ BINAS ○ Woordenboek(graag aangeven welke) ○ Leerlingen moeten eigen materiaal gebruiken en mogen niet van elkaar lenen ○ 			OPMERKINGEN / INSTRUCTIES:		
LEERLINGEN MET EXTRA TIJD o.a. dyslecten			NAMEN AFWEZIGE LEERLINGEN:		
LEERLINGEN MET EXTRA TIJD KRIJGEN 1/5 VAN DE TOETSTIJD ERBIJ.					
Toetsduur		1^e vertrekmoment		Extra tijd (o.a. dyslecten)	

45 minuten 90 minuten 100 minuten 135 minuten 180 minuten	niet na 75 minuten, rest einde toets na 85 minuten, rest einde toets na 110 minuten, rest einde toets na 150 minuten, rest einde toets	9 minuten 18 minuten 20 minuten 27 minuten 30 minuten (maximale verlenging)
DATUM: ..... ☐ ma ☐ di ☐ wo ☐ do ☐ vr Aanvang toets: ..... Toetsduur: ..... min		
SURVEILLANTEN		LOKAAL
Opmerkingen surveillant		
TOETS NA AFNAME RETOUR TOETSBURO HOKJESLIJSTEN (AANWEZIGHEID LEERLINGEN) IN PLASTIC BAKJE		

8.5 Procesverbaal

PROCESVERBAAL			
Klas:	Vak:	Datum:	Lokaal:
1. Een onvoorziene gebeurtenis (bijvoorbeeld het onwel worden van een leerling, het uitvallen van de stroom of het aanslaan van het brandalarm)			
OMSCHRIJVING GEBEURTENIS:			
2. Elk handelen van een leerling dat in strijd is met de regels zoals beschreven in deze instructie.			
NAAM LEERLING:			
OMSCHRIJVING HANDELING:			
NAAM LEERLING:			
OMSCHRIJVING HANDELING:			
NAAM LEERLING:			
OMSCHRIJVING HANDELING:			

8.6 Dyslexie- en faciliteitenpas

 <p>Scholengroep Carmel Hengelo</p> <p>Verplichting leerling</p> <ul style="list-style-type: none"> ⊗ Elke toets/schoolexamen het pasje zichtbaar op tafel ⊗ Gespreid leren van de leerstof ⊗ Inzet bij alle lessen 	DYSLEXIEPAS	<p>XXX XXXXX (12/03/04) Iln.nr.:12345 heeft in afwachting van het definitieve onderzoek naar dyslexie recht op:</p> <ul style="list-style-type: none"> ⊗ 1/6 deel tijdsverlenging bij toetsen ⊗ bij MVT spelfouten verminderd aanrekenen ⊗ mondeling overhoren <u>toetsstof</u> (in overleg) <p>Namens de schoolleiding Twickelcollege Hengelo De dyslexiecoördinator – januari 2018</p>
 <p>Scholengroep Carmel Hengelo</p> <p>Verplichting leerling</p> <ul style="list-style-type: none"> ⊗ Elke toets/schoolexamen het pasje zichtbaar op tafel ⊗ Gespreid leren van de leerstof ⊗ Inzet bij alle lessen 	FACILITEITENPAS	<p>XXX XXXXX (19/09/03) Iln.nr.: 12345 heeft recht op extra tijd:</p> <ul style="list-style-type: none"> ⊗ 1/6 deel tijdsverlenging bij toetsen/examens <p>Namens de schoolleiding Twickelcollege Hengelo De dyslexiecoördinator – april 2018</p>

9. Bijlage 2: Verschil tussen diagnostische en afrondende toets

De *diagnostische toets* is een instrument waarmee de leerling, in de voorbereiding op een toetsmoment, leert inschatten hoe zijn/haar leervorderingen zijn op het gebied van kennis, vaardigheden en inzicht, en wat hij/zij nog moet leren. De diagnostische toets geeft inzicht in hiaten op het gebied van kennis en/of vaardigheden. De vorm, het moment en de wijze van afname van een diagnostische toets kan verschillen afhankelijk van de doelstelling van de diagnostische toets. Voorbeelden van diagnostische toetsen zijn een 'Test Jezelf' uit de methode, een oefentoets (zoals die gemaakt gaat worden) als huiswerk, een voorbeeldexamen, een quiz, een overzicht van de types vragen of een *Kahoot*. Ook een *afrondende toets* is een onderdeel van het leren, daarom krijgt een leerling feedback op de toets (schriftelijk) en in de nabespreking van een toets (klassikaal of individueel mondeling).